

HELSINGIN MAANKÄYTÖN KEHITYSKUVA

Helsingin kaupunki
Kaupunkisuunnitteluvirasto
Yleissuunnitteluosasto

VIITE lausuntopyyntö 5.6.2007, Kslk 2007-815

1. Yleistä

Helsingin kehityskuvan luonnos on laadittu raikkaalla otteella. Jako selkeisiin teemoihin helpottaa kehityskuvan viestin omaksumista.

- Metropolista yhtenäinen –seututarkastelu painottaa mielenkiintoisesti itä- länsisuuntaista kehityskäytävää. Painotus on kuitenkin hiukan yksipuolinen koko seudun näkökulmasta katsottuna.
- Laajentuva pääkeskus ja erilaiset klusterit –tarkastelussa on selkeällä tavalla korostettuna Helsingin eri toiminnalliset keskittymät ja kantakaupungin laajentuminen aina kehä 1:lle saakka.
- Monimuotoinen kaupunkiasuminen- ja Elävä kaupunkimaisema –teemat nostavat hauskaalla tavalla aiemmin korostumattomia asioita esiin. Tällaisia ovat mm. Esikaupunkien renessanssialueet, Merenlahtien maisemakokonaisuudet ja Rakennettu merijulkisivu -teemat.

2. Muutosehdotuksia

Kehityskuvan rooli ja merkitys selvemmin näkyviin

Lausunnoilla oleva kehityskuva ei edusta maankäyttö- ja rakennuslaissa kuvattuja kaavatyyppejä eikä kehityskuvan laatimisprosessi noudata laissa esitettyä ajattelutapaa. Tämä hämmentää.

Kehityskuvaluonnoksen missään osiossa ei toki väitetäkään, että kyseessä olisi maankäytön suunnitelma. Teemakarttojen esitystapa kuitenkin muistuttaa esimerkiksi maakuntakaavoissa nykyisin käytössä olevaa ilmaisua. Ammatilliselle sisällöltään ansiokkaan kehityskuvan tarkoitus ja luonne avautuvat, mutta kansalaisia tällaisten viime aikoina yleistyneiden kaavoja-muistuttavien ei-kaavojen rooli taatusti hämmentää.

Kuntien erilaiset ”viitesuunnitelmat”, ”maankäyttötarkastelut”, ”kehityskuvat”, ”kaavarungot” tai ”visiot” ovat tulkittavissa kuntien epäilykseksi siitä, että maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitetut kaavamuodot ja menettelyt ovat liian raskaita ja joustamattomia tavoiteltaessa uusia raikkaita lähestymistapoja maankäytön suunnittelun tehtäviin. Näin ei tarvitsisi olla.

Suomen Arkkitehtiliitto pitääkin ensisijaisesti tavoiteltavana sitä, että maankäytön suunnittelussa käytettäisiin osallisille jo tutuksi muodostuneita maankäyttö- ja rakennuslaissa kuvattuja maankäytön suunnittelun muotoja ja menetelmiä. Niitäkin voidaan käyttää luovasti olennaiseen keskittyen ja prosesseja paisuttamatta.

Helsingin kehityskuvaesittelyssä on jatkossa syytä luonnosvaihetta selvemmin korostaa, ettei kyse ole maankäyttö- ja rakennuslain tarkoittamasta maankäyttösuunnitelmasta.

Kehityskuvassa ja sitä käsiteltäessä kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien turvaamiseksi tulisi selvästi mainita myös mikä rooli ja sitovuus sillä on kaupungin suunnittelujärjestelmässä.

Seutukehityskuvasta

Kehityskuvan seutu –osio eli Metropolista yhtenäinen -kartta kaipaa täsmennystä koko seudun osalta siten, että kartta näyttää suunnitellun/tavoitellun kehityksen myös muiden kuin Helsingin (Espoon ja Sipoon) alueiden osalta. Rannikkosuuntaisen kehityksen painopistettä voidaan kuvateknisesti korostaa, vaikka muun seudun kehityskuva kartalla näytettäisiin. Seutukehityskuva on siten harhaanjohtava nykyisellään, mikäli pelkästään tavoite rannansuuntaisesta kehityksestä näytetään. Tukholma- Pietarin suunta (Kansainvälisesti merkittävä itä-länsi –kehityskäytävä) on kartalla ylikorostettuna. Suunta on huomioitava liikenneteknisesti lähinnä tavarakuljetuksen ja turismin näkökulmasta, mutta asuntopoliittisiin kantoihin sillä ei pitäisi olla vaikutusta.

Painotettaessa rannikon suuntaista, meren läheisyyttä hyödyntävää rakentamista, on tarpeen kehittää myös sen tuottamaa liikennettä ja toimintojen tarvetta siten, ettei rannikkoseudun arvoja samalla tuhota tai rasiteta kantakaupunkia lisäämällä läpikulkua sen kautta. Kehämäisen rakenteen laajentaminen suhteessa rakentamisen levittämiseen rannikolle tukisi poikittaista liikennettä. Monikeskuksisessa kaupunkiseudussa yhä useampi matkan suuntautuminen alakeskuksesta toiseen ilman kääntöpistettä kantakaupungissa elävöittää uutta kaupunkirakennetta.

Jotta seutukartta kuvaisi koko seudun tasapuolista kehitystä, on perinteinen ”säteittäismallikin” näytettävä tai karttarajausta muutettava pelkästään Helsingin alueilta itään/länteen.

Uudesta kantakaupungista

Laajentuva pääkeskus ja erilaiset klusterit –kartassa Uusi kantakaupunki –alue (E1) voitaisiin jakaa kahteen hierarkisesti eri tasoon (vanha kantakaupunki ja esim. kantakaupungin laajentumisalue). Kantakaupungin laajentumisalueen kaupunkirakenne on seuraavien vuosikymmenten saatossa edelleen poikkeava nykyisen kantakaupungin rakenteesta, sillä alueelle sijoittuvat laajat pientaloalueet.

Helsingissä 31.8.2007

Suomen Arkkitehtiliitto – Finlands Arkitektförbund ry. SAFA
Yhdyskuntasuunnittelun toimikunta